

Täysistunto

Tiistai 7.6.2022 klo 14.03—17.16

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuk-sien ylimääräisestä indeksitarkistuksesta vuonna 2022

Hallituksen esitys HE 75/2022 vp

Valiokunnan mietintö StVM 10/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 10/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu, edustaja Lohi, valiokunnan puheenjohtaja.

Keskustelu

15.23 **Markus Lohi kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksen tavoitteena on turvata pienituloisten eläkkeensaajien ja etuudensaajien maksukykyä kiihtyvän inflaation tilanteessa. Erityisesti energian ja ruuan hinnannousu on ollut voimakasta jo alkuvuodesta 2022. Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja sen vaikutukset ovat kiihdyttäneet hintojen nousua entisestään. Esityksessä ehdotettavan lain perusteella tehtäisiin ylimääräinen indeksitarkistus eräisiin kansaneläkeindeksiin sidottuihin perusturvaetuuksiin sekä toimeentulotukeen. Ehdotettu ylimääräinen indeksitarkistus korottaa esityksen mukaisia muita etuuksia ajalla 1.8.–31.12.2022 ja opintorahaa ajalla 1.8.2022–31.7.2023, koska opintorahan normaali vuotuinen indeksitarkistus tehdään viivästettynä vuosittain 1.8. lukien ja siihen saakka opintorahaa maksetaan esityksessä määritellyn korotuksen mukaisena.

Valiokunta pitää ehdotettua ylimääräistä indeksitarkistusta perusteltuna pienituloisten ostovoiman tukemiseksi ja kannattaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana. Ylimääräinen kansaneläkeindeksin tarkistus tehdään vuoden 2022 ensimmäisen vuosineljänneksen keskimääräisen hintatason perusteella, mikä tarkoittaa sitä, että etuuksia korotetaan noin kolme ja puoli prosenttia. Korotus koskee tiettyjä kansaneläkeindeksiin sidottuja perusturvaetuuksia ja rahamääriä. Esimerkiksi täyden kansaneläkkeen määrä nousee noin 24 euroa, työmarkkinatuen määrä noin 26 euroa, opintoraha 14,5 euroa ja toimeentulotuen perusosan määrä noin 18 euroa kuukaudessa. Yksilön tai perheen saaman korotuksen lopullinen määrä kuitenkin vaihtelee tapauskohtaisesti, koska korotettaviksi esitettävät etuudet vaikuttavat myös toisiinsa.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on kiinnitetty huomiota siihen, että ehdotettu korotus on elokuussa voimaan tullessaan pienempi kuin toteutunut hintojen nousu, koska jo huhtikuussa 2022 elinkustannusindeksi oli kohonnut edellisen kansaneläkeindeksin pisteluvusta yli 5 prosenttia. Valiokunta pitää tärkeänä, että hintojen nousun vaikutusta pienituloisten etuudensaajien toimeentuloon seurataan. Jos inflaatio jää korkealle tasolle pitkäksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 69/2022 vp

aikaa, tulee varautua kesken vuotta tehtäviin indeksitarkistuksiin myös jatkossa. Lisäksi valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota siihen, että vaikka indeksitarkistus kohdistuu pienituloisimpiin talouksiin, hintojen poikkeuksellinen kasvu kohdistuu erityisesti tiettyihin hyödykeryhmiin, kuten polttoaineiden ja elintarvikkeiden hintoihin, muttei niinkään esimerkiksi vuokriin. Näin ollen hintojen kasvun kohdistuminen yksilötasolla riippuu kotitalouden yksilöllisestä kulutusrakenteesta ja esimerkiksi asuinpaikasta.

Lisäksi esityksen mukainen indeksitarkistus on hallinnollisesti yksinkertainen toteuttaa, mutta korotukset kohdistuvat sosiaaliturvan monimutkaisten indeksisidonnaisuuksien vuoksi osittain epäjohdonmukaisesti. Esitetty indeksitarkistus nostaa esimerkiksi ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan määrää ja keventää työeläkkeiden verotusta, mutta se ei nosta ansiosidonnaisia vanhempain- ja sairauspäivärahoja. Valiokunta toteaa, että etuusjärjestelmää tulisi kehittää käynnissä olevan sosiaaliturvauudistuksen yhteydessä johdonmukaisempaan suuntaan niin, että eri etuuksien laskentasäännöt ja indeksisidonnaisuudet olisivat nykyistä yhteneväisempiä.

Arvoisa puhemies! Mietintöön sisältyy yksi vastalause, jonka ovat allekirjoittaneet perussuomalaisen edustajat valiokunnassa. Tältä osin siis mietintö ei ollut yksimielinen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiviranta.

15.28 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Inflaation kiihtyminen on johtanut ja johtamassa ostovoiman tuntuvaan heikkenemiseen. Tämä tuntuu rankimmin niillä, joiden tulot ovat hyvin pienet. On tärkeää, että reagointi meneillään olevaan kehitykseen on nopeaa. Lainmuutos auttaa kaikkein vaikeimmassa tilanteessa olevia.

Arvoisa puhemies! Aikaistettu kansaneläkeindeksiin sidottujen eläkkeiden ja etuuksien indeksitarkistus on varsin perusteltu tässä hintojen nousutilanteessa. Erityisesti ruuan ja energian hinnannousu on ollut poikkeuksellisen voimakasta tänä vuonna. Nousu alkoi jo ennen Venäjän hyökkäystä Ukrainaan, mutta hyökkäyksen vaikutukset ovat kiihdyttäneet hintojen nousun tasolle, jollaista ei ole nähty aikoihin. Ylimääräisen aikaistetun korotuksen piirissä ovat muun muassa kansaneläke, takuueläke, perhe-eläke ja lapsikorotus.

Aikaistettu indeksikorotus koskee monia muitakin etuuksia kuin eläkkeitä. Se koskee esimerkiksi työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa, toimeentulotuen perusosaa ja opintorahaa. Myös maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain mukaiseen luopumistuen täydennysosaan tehdään ylimääräinen indeksitarkistus. Luopumistukijärjestelmästä luovuttiin vuoden 2018 lopussa, eikä uusia luopumistukia siis enää myönnetä.

Seurannaisvaikutuksiin kuuluu myös eläketulovähennyksen suureneminen, joka vähentää tämän vuoden verotuloja 59 miljoonalla eurolla ja keventää verotusta osalla työeläkeittä saavia.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysturvavaliokunta pitää mietinnössään tärkeänä, että hintojen nousun vaikutusta pienituloisten eläkkeen- ja etuudensaajien toimeentuloon seurataan. Jos inflaatio jää korkealle tasolle pitkäksi aikaa, valiokunnan mukaan myös jatkossa tulee varautua kesken vuotta tehtäviin indeksitarkistuksiin, siis aikaistettuihin tarkistuksiin, ylimääräisinä tarkistuksina, välitarkistuksina. Valiokunnan kantaan on helppo yhtyä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Suomela, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 69/2022 vp

15.31 Iris Suomela vihr: Arvoisa puhemies! Ensin elämisen hintaa nosti korona ja nyt Ukrainan sota, ja siksi on aivan oikein, että sosiaaliturvaa nyt korotetaan. Kiitän sosiaali- ja terveysvaliokuntaa varsin ansiokkaasta lausunnosta. Mielestäni on tärkeää, että tässä mieheninnössä kiinnitetään huomiota myös tuleviin toimiin, joita valitettavasti saatetaan tarvita, sillä Ukrainan sodalle ei ainakaan toistaiseksi ole näkyvissä loppua. Tämä korotus kohdistuu esimerkiksi työttömyysturvaan, eläkkeisiin ja opintorahaan, kuten sekä valiokunnan puheenjohtaja että edustaja Kiviranta äsken hyvin kävivät läpi. On kuitenkin todella nyt syytä katsoa, mitä muita toimia voimme tehdä, jotta tähän hinnannousuun saadaan apua, ja vihreäthän on nyt esittänyt tähän hyvin laajaa keinovalikoimaa, aina lähtien pienituloisten verotuksen keventämisestä.

Monesti erilaisissa verotuissa on haasteena se, että kaikista pienituloisimmat eivät niistä välttämättä pääse hyötymään, ja sen takia onkin ihan paikallaan pohtia, voitaisiinko vaikkapa korottaa perusvähennystä ja sitten kompensoida tämän toimen vaikutus kunnille, sillä tällainen toimi kohdistuisi nimenomaan pienituloisten verotukseen. Toivonkin, että tästä päästään käymään puolueiden kesken laajaa keskustelua, sillä näiden sosiaaliturvan korotusten rinnalle olisi hyvä saada myös pienituloisiin työssäkäyviin kohdistuvia toimia.

On toki myös hyvä muistaa, että näiden indeksikorotusten lisäksi tämä hallitus aikanaan aloitti työnsä korottamalla sosiaaliturvaa ja silloin tehtiin merkittäviä, mittavia korotuksia, paljon näitä korotuksia suurempia. Toisaalta silloin myös osa etuuksista jäi korottamatta. Esimerkiksi opintorahaan ei tuolloin tehty ainakaan samansuuruisia korotuksia kuin muihin muihin etuuksiin, lukuun ottamatta perheellisiä opiskelijoita, ja nyt todellakin olisi paikallaan korjata viime hallituskauden virheet ja se 86 euron valtava leikkaus, joka silloin tehtiin opintorahaan. Opiskelijat ovat todella kärsineet korona-ajasta, he kärsivät nyt myös hintojen noususta yhtenä Suomen pienituloisimmista ihmisryhmistä. Tiedetään, että vajaa toimeentulo on yksi suurimmista syistä opiskelijoiden mielenterveyden haasteiden taustalla, ja siksi nyt olisi todellakin paikallaan tehdä opintorahaan selkeä tasokorotus. Tämä indeksikorotushan korottaa opintorahaa noin 14,5 eurolla, mutta nyt tarvitaan selkeä paikkaus siihen viime kauden leikkaukseen, mielellään myös vähän päälle. Vihreät on esittänyt 100 euron korotusta opintorahaan. Huomionarvoista on, että vaikka tehtäisiin näin suuri korotus opintorahaan, niin silti kyseessä olisi yksi Suomen pienimmistä sosiaaliturvan muodoista. Tässä maassahan on kannattavampaa taloudellisesti olla työtön kuin opiskella, ja tilanne on valtavan epäreilu opiskelijoiden kannalta. Moni voi pohtia, että jos siirtyy työttömyydestä opintorahan piiriin, niin millä sitten elämisensä maksaa, kun opiskelijan toimeentulo on pienempi. Sen takia todellakin opintorahaa olisi paikallaan nostaa.

Lisäksi toimeentulotukeen ja varsinkin sen yksinhuoltajakorotukseen tarvitaan panostuksia. Tätä on esimerkiksi Pauli Rautiainen pitänyt esillä Suomen sosiaaliturvassa. Varsinkaan toimeentulotuki ei ole tällä hetkellä riittävä suhteessa elämisen hintaan.

Yksinhuoltajaperheet ja opiskelijat ovat hyviä esimerkkejä ihmisryhmistä, joihin tämä hintojen nousu osuu erityisen kovaa, mutta hintojen nousu kohdistuu myös alueellisesti eri tavoin. Tilastokeskus kävi tätä asiaa läpi, ja tiedetään, että maaseudulla hintojen nousu on rajusti suurempi kuin kaupungeissa, ja sen takiahan hallitus käynnisti jo helmikuussa selvityksen alueellisesti pienituloisille kohdistettavista toimista. Tällä on nyt todellakin kiire, koska vaikka nyt kesällä aurinko lämmittää eivätkä lämmityksen kustannukset ole samanlaiset kuin muutoin, monella ovat silti edessään vaikkapa liikenteen kasvaneet kulut, ja sitten koittaa jälleen syksy ja uudet haasteet. Nyt olisikin aika saada edistettyä näitä kokonaan uusia toimia, jotta sitten syksyllä voimme olla paremmin suomalaisten tukena. Tähän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 69/2022 vp

on esitetty energiarahaa, etuutta joka annettaisiin maaseudulla asuville pienituloisille ikään kuin automaattisesti korvaamaan hintojen nousua. Toki olemme tehneet työmatkavähennyksen kaltaisia toimia ja tukeneet remonteja, mutta nämä kaikki eivät auta sen ensi kuun energialaskun kanssa, ja sen takia tarvitaan myös tällaisia nopeita suoria toimia, jotka kohdistuvat myös pienituloisille työssäkäyville.

Moni on kysynyt, minkä takia vaikkapa bensiinin verotusta ei alenneta. No, ensinnäkin ehdotetut veroalet ovat moninkertaisesti kalliimpia kuin mitä tällainen energiarahan kaltainen järjestelmä olisi. Lisäksi on valitettavasti nähty, että tällaiset veroalet eivät välttämättä alenna sitä hintaa, jonka kuluttaja pumpulla maksaa. Arvonlisäverojen alennuksista on Suomessa tehty laajaa tutkimusta ja todettu, että veroalet eivät välttämättä siirry hintoihin, koska bensayhtiöt voisivat päättää, että he pitävät erotuksen itsellään. Näin on valitettavasti käynyt joissain Euroopan maissa, joissa on ryhdytty massiivisiin veronalennuksiin. Vainkutukset eivät näy kuluttajalle, koska bensayhtiöt pitävät sen rahan itsellään, ja meillä ei markkinataloudessa ole oikein keinoja tällaisia laillisesti estää. Esimerkiksi Hollannissa — kävin viime viikonloppuna hollantilaisten kanssa tästä asiasta keskustelua — suurelta osin veroalet eivät ole johtaneet kunnolliseen hinnanlaskuun pumpulla. Sen takia nämä sadat miljoonat eurot kannattaa mieluummin kohdentaa suoraan niille suomalaisille, joihin tämä kriisi kaikista pahiten osuu, ilman että kukaan pääsee vetämään välistä. Sen takia energiaraha olisi nyt paras vaihtoehto, kaikkien näiden muiden toimien ohella, sosiaaliturvan korotusten, pienituloisten verojen keventämisen ohella.

Valitettavasti nimittäin näyttää siltä, että Ukrainan sota tai talouspakotteet eivät ole päätymässä pian. On hyvä juurikin muistaa, että kaikista eniten Ukrainan sodasta tietysti kärsivät ukrainalaiset. Heistä miljoonat ovat menettäneet kotinsa, läheisensä, lapsensa, puolisonsa, jopa henkensä tämän sodan tähden. Suomalaiset tahtovat seisoa ukrainalaisten rinnalla, mutta samalla on tärkeää varmistaa, että talouspakotteiden jatkolle on sosiaalisesti kestävä pohja, ja sen takia näiden pakotteiden hintaa pienituloisille on nyt pystyttävä korvaamaan. Sen takia tarvitaan laajempiakin toimia kuin tämä indeksikorotus. Tämä oli hyvä alku. On hyvä, että sosiaali- ja terveysvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että tarvitaan tilannetta korjaavia toimia myös jatkossa. Toivonkin, että pääsemme vielä yhdessä miettimään, mitä ne uudet tarvittavat toimet voisivat olla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

15.38 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Hyvä, että hallitus jatkaa sosiaalisesti oikeudenmukaista politiikkaa, ja meidän sosiaali- ja terveysvaliokunta kannattaakin tämän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Me kiinnitettiin huomiota siihen — tietenkin on hyvä — että tässä tilanteessa, jossa inflaatio kasvaa ja hyödykkeiden hinnat nousevat, me tarvitaan nopeita, kohdennettuja toimia kaikista pienituloisimmille. Kuten täälläkin on tullut esille, nämä ovat hyvä ensiaskele, mutta me tarvitaan vielä lisää toimia tulevaisuudessa, miten me vastataan tähän tämän hetken tilanteeseen.

Tämä kokonaisuus on helppo toteuttaa, kun me puhutaan näistä Kela-indekseistä, mutta sitten meidän on käytännössä vaikea hahmottaa, mihinkä ja keihin se kohdistuu, ja se on paljon riippuvainen siitä, minkälaiset ovat ihmisellä omat kulutustottumukset ja missä sinä asut ja muuta. Tästä ehkä valiokunnassakin käytiin aika pitkäaikainen keskustelu, että kun me tehdään tällankaltaisia muutoksia, niin me tarvitaan tulevaisuudessa yhä helpompi etuus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 69/2022 vp

järjestelmä ja sosiaaliturvan kokonaisuudistus, joka huomioi ihmisten tarpeet ja ehkäisee köyhyyttä ja kannustaa työhön. Me pystytään myös lainsäädännöllä kohdistamaan näitä tukia paremmin heihin, jotka kaikista eniten tätä apua tarvitsevat.

Hyvää tässä on se, että me reagoidaan nopeasti ja tämä kohdistuu kaikista pienituloisimpiin ihmisiin, jotka erityisesti tässä tilanteessa, hintojen nousun keskellä, tarvitsevat tätä tukea. Täällä varmasti keskustellaan vielä näistä jatkotoimenpiteistä. Edustaja Suomela tässä nostikin jo hyviä tulevaisuuden visioita, ja varmasti seuraava edustaja Kiljunenkin ottaa huomioon niin työeläkkeiden kuin muidenkin etuuksien korottamisen tässä tilanteessa. Nämä ovat senkaltaisia asioita, joihin yhdessä nyt pitää kiinnittää huomiota ja ennen kaikkea hakea ratkaisuja. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

15.40 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Nurmiselle kannustuksesta työeläkkeiden osalta — kyllä, aion nostaa puheessani senkin asian esille ja ihan ensimmäiseksi vähän harmitella sitä, että ministeri Sarkkinen ei ole tässä paikalla. Hän oli tässä hetki sitten. Olisi voinut olla kuuntelemassa tätä keskustelua: sekä niitä kiitoksia, joita hallitus tästä saa, että myöskin kannustuksia jatkotoimille, joita hallitukselle täällä varmaan on jo annettu. Edustaja Iiris Suomela juuri teki omassa puheenvuorossaan opintotukeen liittyviä parannusehdotuksia — kannatettavia, luonnollisesti, lähtökohdistaan.

Mutta, arvoisa puhemies, tässä iso asia, josta hallitusta on kiitettävä, on oikea-aikaisuus ja täsmätoimi. Me elämme vahvan inflaation oloissa juuri nyt. Siihen vaikuttaa kansainvälinen tilanne, myöskin kotimainen tilanne. Meillä ei nyt vielä hyperinflaatiota ole vallassa, mutta poikkeuksellisen raju hintojen, elinkustannusten nousu, joka kohdistuu moniin haavoittuviin väestöryhmiin hyvin vakavasti: ennen kaikkea ruuan hinnannousu ja myöskin energian hinnannousu. Nämä koettelevat, kuten täällä on useassa puheenvuorossa todettu, erityisesti pienituloisia väestöryhmiä voimakkaasti. Tällä toimella, jota hallitus nyt on esittänyt, johon myöskin valiokunta on yhtynyt ja josta me nyt teemme täällä myöskin päätöksen, pyrimme nyt tekemään aikaistetun, ylimääräisen indeksikorotuksen kansaneläkeindeksisidonnaisiin menoihin. Siinä keskeistä eivät ole ainoastaan opintotukiin tulevat pienet nousut vaan myöskin kansaneläkkeeseen ja takuueläkkeeseen tulevat nousut. Ne nousevat keskimäärin noin 3,5 prosentilla aikaistetusti siten, että korotus tehdään 1. päivä elokuuta sen sijaan, että tehtäisiin vuodenvaihteessa niin kuin normaalin aikataulun rytmityksessä tehdään. Eli tässä suhteessa ollaan tartuttu oikeaan asiaan. Kaikkein haavoittuvimmat väestöryhmät, pienituloisimmat väestöryhmät Suomessa tässä saavat tuen, ja onkin aika saada. Ehdottomasti tärkeä seikka, ja tämä on tuotu tässä monesti esille. Takuueläke nousee 30 eurolla kuukaudessa, ja täysi kansaneläke nousee 24 euroa. Ne ovat vastaantuloa siinä, että hinnat ovat kasvaneet niin suuriksi.

Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Nurminen tässä sanoi ja edustaja Suomelakin toi esille, meidän täytyy katsoa tätä kokonaisuutta. Edustaja Suomela korosti ennen kaikkea opintotukiin liittyvää rakenneuudistusta, tarvetta siihen, että sinne tehtäisiin tasokorotus sen lisäksi, että tehdään tämä aikaistettu indeksikorotus, joka tässä nyt tulee.

Minä, arvoisa puhemies, nostaisin toisen olennaisen väestöryhmän, joka tässä pitäisi ottaa paremmin huomioon kuin nyt otetaan. Ja minä puhun ikäihmisistä — minä puhun yli 65-vuotiaista. Kannattaa muistaa se, että kansaneläke ja täysi takuueläke eivät ole itse

Pöytäkirjan asiakohta PTK 69/2022 vp

asiassa meidän vanhuuseläkettämme, vaan ne ovat perusturvaa. 70 prosenttia täyttä kansaneläkettä saavista on työkyvyttömyyseläkeläisiä, siis työkyvyttömiä ihmisiä, työikäisiä ihmisiä, eivät siis vanhuuseläkeläisiä. Kuten sanottu, he ovat erittäin haavoittuva, poikkeuksellisen haavoittuva ryhmä, ja heille tämä korotus on erittäin tarpeellinen, siitä ei ole kysymys, vaan on kysymys siitä, kuinka me huolehdimme myöskin 1,4 miljoonasta yli 65-vuotiaasta ihmisestä, joista 700 000 saa alle 1 480 euroa kuukaudessa — mediaanieläke on tällä hetkellä se. He ovat pienituloisia ihmisiä, ja heitä koettelee erittäin vahvasti tämä hintojen nousu juuri nyt, ennen kaikkea ruoka ja asumiskulut ja energiakustannukset. Tullaanko me työeläkeläisiä vastaan, 1,4:ää miljoonaa ihmistä vastaan, vai ei? Tämä on nyt auki oleva... 98 prosenttia yli 65-vuotiaista saa työeläkettä, se on Suomen vanhuuseläke. Se on siis Suomen vanhuuseläke.

Ja nyt tässä olen tehnyt kirjallisen kysymyksen, arvoisa puhemies, hallitukselle ja myöskin sain puheenvuoron kyselytunnilla. Kysyin ministeri Saarikolta silloin siitä, että kun olemme nyt tässä tilanteessa, niin eikö myöskin työeläkkeisiin — eikö myöskin työeläkkeisiin — pitäisi tehdä tämä aikaistettu ylimääräinen korotus. Työeläkkeitä korotetaan keran vuodessa eli tammikuun 1. päivä. Nyt meillä on toukokuussa yli 7 prosenttia inflaatio. Tästä kärsivät ikäihmiset Suomessa rajusti, ja meillä pitäisi tehdä aivan samalla tavalla kuin aikoinaan on ollut energiakriisin oloissa vuosina 1977–1984: meillä on ollut kaksi kertaa vuodessa työeläkeindeksikorotukset. Nyt täytyisi tehdä sama asia myöskin 1.8. — työeläkkeisiin vastaava korotus. Se ei itse asiassa eläkejärjestelmän kannaltakaan ole ratkaisu rahoituksellisesti, koska tämä vain aikaistaa sen korotuspaineen, mutta tulisi suureen apuun tässä tilanteessa ikäihmisille.

Harmittaa se, arvoisa puhemies, että ministeri Sarkkinen ei ole tässä nyt paikalla, kun hän olisi voinut vastata siihen, tuleeko hallitus nyt sillä omalla esityksellään koskien näitä työeläkeläisiä. Tiedän, että se neuvotellaan kolmikannassa eli työmarkkinajärjestöjen kanssa yhdessä, mutta hallitus voisi olla tässä asiassa aloitteellinen, ja harmi, että ministeri nyt täältä puuttuu, mutta odotamme kirjalliseen kysymykseen vastausta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Juuso, olkaa hyvä.

15.46 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset kyllä kannattavat sitä, että näitä kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksia korotetaan. Olemme eri mieltä siitä, kuinka paljon niitä korotetaan, johtuen siitä, että nythän tässä on otettu vertailukohdaksi vuosien ensimmäinen neljännes — tammi-, helmi- ja maaliskuu — ja laskettu siitä sitten tämä indeksipisteluku, mikä korottaa näitä etuuksia 3,5 prosenttia. Inflaatio on kuitenkin ollut paljon korkeampi. Se oli maaliskuussa 4,5, huhtikuussa 5,7 ja niin edelleen. Ja se, mitä perussuomalaiset tässä esittävät, on se, että me katsoisimme hieman uudempia tietoja ja lasimme indeksipisteluvun ottamalla siihen helmikuun, maaliskuun ja huhtikuun tiedot, jolloin se olisi hiukan korkeampi ja se korottaisi näitä etuuksia hieman vielä tätäkin enemmän. Inflaatio tosiaankin laukkaa yhteiskunnassa nytten, ja kansalaisten ostovoima on romahtamassa. Jotakin tälle täytyy tehdä. On ihan hyvä, että lähdetään nyt ainakin tällä tavalla liikkeelle, mutta toki olisi vielä hyvä hallituksen miettiä muitakin keinoja, millä tavalla turvataan kansalaisten ostovoima.

Arvoisa puhemies! Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otetaan perussuomalaisten vastalauseen mukainen ehdotus.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 69/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

15.47 **Petri Huru ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Juuson tekemää esitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

15.48 **Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa puhemies! Meistä jokainen on tietysti havainnut kaiken kallistuneen. Hintojen nousu on todella vaikuttanut erityisesti pienituloisiin ihmisiin, joilla tulot ovat menneet jo aiemmin suoraan kulutukseen. Tämä hallituksen päätös on tästä syystä totta kai tärkeä. Toimeentulotukeen ja kansaneläkeindeksiin sidottuihin perusturvaetuuksiin tehdään elokuussa ylimääräinen indeksitarkistus, joka siis, kuten täällä on todettu, nostaa etuuksia noin 3,5 prosenttia. Ja kyllä, korotus siis koskee valtaosaa näistä sosiaalietuuksista, muun muassa kansaneläkettä, takuueläkettä, perhe-eläkkeitä, sairauspäivärahaa, vähimmäistasoisia vanhempainpäivärahoja, kotihoidon tukea, yksityisen hoidon tukea ja niin edelleen. On myöskin totta, mitä täällä aikaisemmissakin puheenvuoroissa on tuotu esille ja rehellisyydenkin nimessä on todettava, että myös tämä toimi, joka on välttämätön ja oikea, on osaltaan laastarointia. Hyviä asioita tietenkin kaikki nämä edellä olevat ovat, mutta tunnistan sen, että niiden vaikuttavuus ei kata sitä tosiasiaa kokonaan, että monet ovat kyllä helisemässä näitten kustannusten kanssa. Saamme siis samalla rahalla koko ajan yhä vähemmän.

Puhemies! Näitten pienempien etuuksien korottaminen on tietenkin erittäin tärkeää, kun hinnat nousevat. Myös keskusta on kantanut pienempien etuuksien korottamisesta huolta jo aikaisemminkin, pienemmänkin inflaation aikana, jotta etuudet eivät jää jälkeen ansiotulojen kehityksestä. Nyt kansaneläkeindeksiin sidottuihin etuuksiin tehtävät korotukset ovat prosentuaalisesti isompia kuin mitä palkkoihin on tulossa korotuksia.

Puhemies! Hyvä esityshän tämä on, mutta kyllä tässä vielä murheet jatkuvat.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

15.50 **Heikki Autto kok:** Arvoisa puhemies! On inhimillisesti tärkeää huolehtia siitä, että etuuksien ostovoima säilyy, mutta näin rajussa inflaatiotilanteessa, jossa ollaan kansantaloutena, on tärkeää huolehtia siitä, että kansantalous ei hyydy, jotta meillä on tulevaisuudessa varaa ylläpitää hyvinvointiyhteiskuntaa niin palveluineen kuin perusteltuine tulonsiirtoineen.

Tämän vuoksi nyt jos koskaan maan hallituksen tulisi tarttua kokoomuksen ajatukseen siitä, mitä olemme jo aiemmissa vaihtoehtobudjeteissamme tuoneet esiin, että nyt jos koskaan on työmiljardin aika. Työtulojen verotusta tulee keventää, jotta ihmisten ostovoima säilyy, jotta esimerkiksi palvelusektorille riittää Suomessa kysyntää ja jotta työn vastaanottamisen kannusteet säilyvät. Nyt pitää huolehtia siitä, että kansantalous ei hyydy, ja tämän vuoksi tarvitaan merkittäviä työtulojen verojen kevennyksiä.

Tällä on, arvoisa puhemies, myös erittäin tärkeä kilpailukykyämme ylläpitävä vaikutus, koska nyt, kun hinnat ovat erittäin korkeita, joudumme varmasti olemaan kansakuntana, kansantaloutena ja joutuvat olemaan ennen kaikkea työmarkkinaosapuolet kieli keskellä suuta sen suhteen, että liian suuret palkankorotukset tässä tilanteessa eivät lähde sitten taas nakertamaan kilpailukykyämme suhteessa keskeisiin kilpailijamaihin, kun joka tapaukses-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 69/2022 vp

sa varmasti maailmantalouskin tulee sodan seurauksena ja sodan kerrannaisvaikutuksina tulevien seurausten vuoksi — vaikkapa tämä valtava energian hinnannousu — käymään läpi hyvin turbulentteja aikoja lähivuosina. Eli tässä mielessä toivon todella hallituspuolueilta ymmärrystä paitsi kaikkein pienituloisimmille myös kaikille palkansaajille, että työtulojen verotuksen keventämisen kautta lähdetäisiin varmistamaan, että kansantalous ei tässä tilanteessa hydy.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Myllykoski, olkaa hyvä.

15.52 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Pakko sanoa, että parempi tehdä kuin jättää tekemättä. Tässä kohtaa voi kiittää hallitusta, että se on reagoinut mahdollisimman nopeasti ja valmistellut lainsäädäntöä, jolla tämä tarkistus voidaan tehdä. Se ei toki kaikkea kata mutta hyvin laaja-alaisesti ottaa varsinkin nimenomaan kaikkein vähävaraisimmat ja pienituloisimmat huomioon. Siinä mielessä täytyy näin vasemmistolaisena kansanedustajana olla tyytyväinen, että tässä hallituksessa nähdään se, mitä tarkoittaa, kun on sosiaalisesti oikeudenmukainen hallituskoalitio tässä maassa, ja että me tiedämme, että olemme joutuneet ottamaan velkaa. Meitä arvostellaan kokoomuksen suunnalta siitä, että teemme vain velkaa. Mutta kun yritystuista puhuttiin tässä koronan aikana, niin toistuvasti kokoomuksen puolelta kerrottiin, että ”liian vähän”, ”liian vähän”, mutta ette koskaan kertonut, mistä se tuleva velka olisi sitten rahoitettu, [Heikki Auton välihuuto] vielä enemmän, että meillä olisi ollut siihen mahdollisuuksia. Tervehdin tätä esitystä erittäin hyvänä.

Toivotaan, että keksimme vielä joukon toimia, joilla pystymme puuttumaan kaikkein pienituloisimpien, varsinkin eläkeläisten, asemaan. Minua huolestaa se, että meillä on paljon yksinäisiä leskiä ja pariskuntia tuolla maalla, joittenka kiinteistöverot ja se, mitä he joutuvat maksamaan, ovat aika suuri rasite siihen nähden, mitä he kunnalta saavat palveluita.

Toisaalta haluaisin pohtia sitä, olisiko meillä mahdollisuus tuoda uusi elementti siirtohintoihin, kun en ole koskaan sitä logiikkaa ymmärtänyt, että kun sähkön hinta nousee, niin miksi siirtohinnan kustannukset nousevat. Se virta kulkee siellä aivan yhtä lailla. Siinä pitäisi olla joku katto, joka leikkaa sen sähkön hinnan korotusvaikutukset siirtohintoihin ja sitä kautta veroihin. Joitakin uusia elementtejä meidän pitää pystyä rakentamaan. Enkä tarkoittanut, että markkinakattoja laitetaan, vaan että jossain kohtaa tullaan kohtuullisesti vastaan niitä kaikkein pienituloisimpia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

15.55 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoski tässä kiitti hallitusta oikeudenmukaisuudesta vasemmistoliittolaisena kansanedustajana. Minä sosiaalidemokraattisena kansanedustajana haluan sanoa myöskin, että hallituksella on sosiaalinen omatunto. Ja se näkyy tässä esityksessä, että niin välittömästi ja oikea-aikaisesti kuin vain voidaan toimia, tehdään näihin kansaneläke-etuustyyppisiin indekseihin nämä aikaistetut korotukset.

Sillä, että äsken käytin puheenvuoron, jossa totesin myöskin, että meidän täytyisi varsinaiseen vanhuuseläkkeeseen eli työeläkkeisiin tehdä samantapainen joustavuus — kaksi kertaa vuodessa tällaisen voimakkaan inflaation oloissa tehdä ne korotukset — en lain-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 69/2022 vp

kaan halunnut aliarvioida sitä, että näihin kansaneläkkeisiin, takuueläkkeisiin ja muihin opintotukia myöten tehdään nämä korotukset.

Mutta, arvoisa puhemies, tässä on semmoinen käsitteellinen ongelma, jossa me kansanedustajatkin usein olemme — ja ennen kaikkea kansalaiset ovat — vähän harhaisessa käsityksessä. Kun me puhumme kansaneläkkeestä, meillä on ensimmäisenä mielessä, että se hän on se vanhuuseläkkeemme, se on se ikäihmisten eläketurva. Näinhän tietysti Suomessa on ollut 1930-luvulta alkaen, kun kansaneläkejärjestelmä luotiin. Se oli se peruseläke, joka annettiin kaikille suomalaisille vuoteen 95, jolloin kansaneläkkeen pohjaosa poistettiin työeläkkeistä ja työeläkejärjestelmästä tuli se varsinainen vanhuuseläkkeemme. Ja siinä tilanteessa me nyt juuri olemme, että valtaosa täyttää kansaneläkettä saavista ei ole enää vanhuuseläkeläisiä vaan työkäisiä työkyvyttömyyseläkkeellä olevia.

Silti kannattaa, arvoisa puhemies, muistaa, että alle 1 300 euron työeläkkeissä on mukana myöskin kansaneläkettä. Eli kyllä merkittävä osa tietysti näistä kansaneläkemaksuista eli kaksi kolmasosaa itse asiassa menee ikäihmisille, mutta ne menevät niin pieninä siivuinä, että nämä korotukset, joita nyt tässä esityksessä tehdään indeksikorotuksen osalta, eivät ole merkittäviä. Sen takia, arvoisa puhemies, korostin sitä, että nyt meidän on aika myöskin tarttua niihin työeläkkeisiin tältä osin ja tehdä nämä aikaistetut indeksikorotukset sinne.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.57 Katja Hänninen vas: Arvoisa herra puhemies! Äärimmäisen tärkeästä keskustelusta on tänään kysymys, sillä kuten me tiedetään, tämä hallituksen tekemä esitys ylimääräisestä indeksikorotuksesta on välttämätön toimi tässä vaikeassa tilanteessa, jossa — kuten olemme nähneet — elinkustannusten hinnat ovat nousseet todella rajusti ihan vähässä ajassa. Tietysti muun muassa inflaatio mutta myös Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset ovat tähän vaikuttaneet.

Me vasemmistoliitossa olemme varsin tietoisia siitä, että korotukset ovat pieniä. Nimitäin Suomen perusturvan taso on ollut riittämätön jo pitkään. Vasemmiston työn ydin on ollut ja on myös tietysti tulevaisuudessa taata, että myös pienituloisille on turvattu riittävä elintaso ja hyvän elämän edellytykset. Kaikilla Suomessa ei ole mahdollisuutta nostaa elintasoaan työtä tekemällä, ja tiedämme varmaan kaikki myös sen, että tänä päivänä työtä tekevien köyhien määrä on kasvanut aika paljon ja moni lapsi elää köyhyydessä, vaikka vanhemmat olisivatkin työssä.

Ministeri Sarkkisen tekemä ehdotus ylimääräisestä indeksikorotuksesta on siten tärkeä ja nopea vastaus pienituloisten arjen vaikeutumiseen. Tuloerojen ja köyhyyden estämiseksi tarvitsemme laajoja toimia, joista tässä salissa edelliset puhujat ansiokkaasti ovat puhuneet jo, ja me tarvitsemme myös yhteisen vision. Niihin vasemmisto vastaisi perusturvan pysyvällä korotuksella, ja myös perustulo voisi olla yksi ratkaisu riittävän perustoimeentulon varmistamiseksi.

Olen itse tehnyt kaksi lapsilisäaloitetta, joilla molemmilla olen halunnut tuoda esille lapsiperheköyhyyden ja joilla molemmilla haluaisin myös tuoda — tai olen tuonutkin — tähän saliin sellaiset esitykset, joilla voidaan välittömästi, hyvin pienellä byrokratialla helpottaa lapsiperheköyhyydessä asuvien perheiden arkea. Toinen näistä lapsilisäaloitteista oli sellainen, että siinä esitin lapsilisää maksettavaksi 18 vuoteen, kun nykyisin lapsilisää maksetaan siihen asti, kun lapsi täyttää 17 vuotta. Sitten tämä toinen lapsilisäaloite, jonka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 69/2022 vp

olen nyt tehnyt jo kolme kertaa, oli sellainen, että lapsilisä olisi tämmöinen niin sanottu etuoikeutettu tulo, jota ei otettaisi huomioon toimeentulotukea laskettaessa.

Mutta itsekin kannan huolta työeläkettä saavien osalta ja opiskelijoiden toimeentulosta, ja myös edustaja Kiljunen toi esille, että myös työkyvyttömyyseläkkeellä olevilla on toimeentulovaikeuksia tällä hetkellä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.